

Engleske istovrijednice

Ana Ostroški Anić

HAZU, 29. listopada 2020.

*Ova je prezentacija izrađena u okviru projekata *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – JENA* (Struna-2017-09-05) i *Dinamičnost kategorija specijaliziranoga znanja – DIKA* (UIP-2017-05-7169), koje u cijelosti financira Hrvatska zaklada za znanost.

Odnos istovrijednosti

- harmonizacija nazivlja sastavni dio terminološkoga rada koji se odvija istodobno s izgradnjom i normiranjem nazivlja

istovrijednost = odnos između naziva u različitim jezicima koji određuju i prikazuju isti pojam (nr HRN ISO 1087-1:2008)

- teže se uspostavlja ako pojam jednoga jezika i pojmovnoga sustava ne postoji u drugome jeziku i njegovu pojmovnome sustavu ili ako pojam jednoga sustava odgovara različitim pojmovima u drugome sustavu i obratno (ISO 860:2007)

začinjavac

status naziva: naziv || **obrađivač:** || **faza obradbe:** || **autorski:** ne

definicija: anonimn stvaratelj pjesama na hrvatskome jeziku iz 14. i 15. stoljeća

radna definicija: anonimn stvaratelj pjesama na hrvatskome jeziku iz 14. i 15. stoljeća

projekt: jezikoslovlje

potpodručje: povijest jezika

---

istovrijednica - engleski: <i>začinjavac</i>; anonymous Croatian medieval folk poet

istovrijednica - njemački: <i>Začinjavac</i>; anonym Dichter in kroatischer Sprache im 14. und 15. Jh.

istovrijednica - francuski: <i>začinjavac</i>; poète médiéval anonyme; poète médiéval anonyme d'inspiration religieuse

istovrijednica - ruski: зачинатель

---

jezična odrednica: imenica

broj: jednina

rod: muški

---

napomena: Marko Marulić spominje začinjavce u posveti *Judite* (1501.), u kojoj navodi da je djelo spravljeno „u versih po običaju naših začinjavac i jošće po zakonu onih starih poet“.

Kulturno obilježeno nazivlje

onomastika

dijalektologija

povijest jezika

frazeologija

- analiza naziva iz potpodručja povijesti hrvatskoga jezika
- engleski nazivi pretraživani u:
  - radovima na portalu Hrčak
  - relevantnim znanstvenim i stručnim časopisima
  - člancima na Wikipediji

Podjela naziva

1. nazivi s više engleskih istovrijednica
  - a) nazivi s više engleskih inačica
  - b) nazivi s više engleskih istoznačnica
2. nazivi s nedovoljno potvrđenim engleskim istovrijednicama
3. predloženi engleski nazivi

1 hrvatski naziv = više engleskih naziva

1. više engleskih inačica (varijanata) – pravopisne i strukturne inačice te inačice nastale kraćenjem (prema Daille 2017)

- razlike u pisanju između američkoga i britanskoga engleskog jezika – prednost BE

devocalisation/devocalization

first palatalisation / first palatalization

- ostale razlike u pisanju

jat/yat

pre-standard grammar books / pre standard grammars

1 hrv. naziv = više eng. inačica

- preoblika

assimilation of vowels / vowel assimilation

reduction of syllables / syllable reduction

Croatian language history / history of the Croatian language

philological school / school of philology

- kraćenje

Franciscan grammar book / Franciscan grammar

Glagolitic script / Glagolitic

Angular Glagolitic script / Angular Glagolitic

plural genitive –ah ending / -ah ending

1 hrv. naziv = više eng. istoznačnica

- nazivi koji imaju više semantički udaljenih engleskih istovrijednica – prave istoznačnice

*slovopis (dalmatinski slovopis, kajkavski slovopis i slavonski slovopis), engl. **script** (u literaturi i *alphabet, orthography, spelling, writing, letter*)*

*slovopisno ujednačivanje, engl. *spelling reform* i *orthography reform**

*slogotvorni suglasnik, engl. *syllabic consonant* i *vocalic consonant**

*slogovna harmonija, engl. *law of open syllables* i *syllable harmony**

Nazivi s nedovoljno potvrđenim engleskim istovrijednicama

tronarječni hibrid

status naziva: naziv || **obrađivač:**   **faza obradbe:** || **autorski:** ne

definicija: književni jezik ozaljskoga književno-jezičnog kruga oblikovan na osnovi elemenata čakavskoga, kajkavskoga i štokavskoga narječja

radna definicija: književni jezik ozaljskoga književno-jezičnog kruga oblikovan na osnovi elemenata čakavskoga, kajkavskoga i štokavskoga narječja

projekt: jezikoslovlje

potpodručje: povijest jezika

---

istovrijednica - engleski: hybrid Čakavian-Kajkavian-Štokavian; hybrid three-dialect language

istovrijednica - njemački: tschakawisch-kajkawisch-stokawisches Hybrid

istovrijednica - francuski: hybride čakavien-kajkavien-štokavien

istovrijednica - ruski: трехдиалектный гибрид

---

jezična odrednica: višerječni naziv

Predloženi engleski nazivi

čakavska jaka vokalnost

status naziva: naziv || **obrađivač:** || **faza obradbe:** || **autorski:** ne

definicija: glasovna promjena koja označuje ostvaraj e kao punoga samoglasnika u slabome položaju

radna definicija: glasovna promjena koja označuje ostvaraj e kao punoga samoglasnika u slabome položaju

projekt: jezikoslovlje

potpodručje: povijest jezika

---

istovrijednica - engleski: Čakavian heavy vocality

istovrijednica - njemački: tschakawische starke Vokalität

istovrijednica - francuski: forte vocalité čakavienne

istovrijednica - ruski: чакавская сильная вокальность

---

jezična odrednica: višerječni naziv

---

napomena: Riječ je o izrazito čakavskoj tendenciji, npr. *ča*, *va*, *malin*, *zali*. Jaka vokalnost ogleda se i u diftongizaciji (npr. *piet*, *miella*, *nous*, *luokva*, *bez nogie*) te u ostvaraju slogotvornoga *r* kao *ar* (*or*) ili *er* (*otparla*, *Velo bardo*, *Debeli rot*, *germilo*).

stalni ekavizam

status naziva: naziv || **obrađivač:** || **faza obradbe:** || **autorski:** ne

definicija: riječ s ekavskim odrazom jata u govorima ili pisanim spomenicima koji inače imaju jekavski ili ikavski odraz jata

radna definicija: riječ s ekavskim odrazom jata u govorima ili pisanim spomenicima koji inače imaju jekavski ili ikavski odraz jata

projekt: jezikoslovlje

potpodručje: povijest jezika

---

istovrijednica - engleski: firm ekavism

istovrijednica - njemački: fester Ekavismus

istovrijednica - francuski: ekavisme constant

istovrijednica - ruski: постоянный экавизм

---

jezična odrednica: višerječni naziv

---

napomena: Npr. u inače ikavskoj čakavštini Splitsanina Marka Marulića primjeri poput *celivati*, *celov*, *telesni* (tj. ekavizmi tipični za srednjodalmatinsku čakavštinu 15. i 16. stoljeća).

Literatura

- Badurina, Lada. 2012. Hrvatski slovopis i pravopis u predstandardizacijskome razdoblju. *Povijest hrvatskoga jezika. Književnost i kultura devedesetih : zbornik radova 40. seminara Zagrebačke slavističke škole*. Ur. Mićanović, Krešimir. Zagrebačka slavistička škola. Zagreb. 65–96.
- Badurina, Lada. 2015. Vjekoslav Babukić i pravopis. *Radovi Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Požegi* 4. 41–51.
- Bednárová-Gibová, Klaudia; Zákutná, Sandra. 2018. Terminological equivalence in translation of philosophical texts. *Russian Journal of Linguistics* 22/2. 423–435.
- Bergovec, Marina. 2018. *Terminološka varijacija u hrvatskome medicinskom pisanom jeziku*. Doktorski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. 279 str.
- Bergovec, Marina. *U tisku*. Prijedlog klasifikacije hrvatskih terminoloških varijanata. *Svijet od riječi. Terminološki i leksikografski ogledi*. Ur. Brač, Ivana; Ostroški Anić, Ana. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Bratanić, Maja; Ostroški Anić, Ana. 2015. Konceptcija i ustrojstvo terminološke baze Struna. *Od Šuleka do Schengena: terminološki, terminografski i prijevodni aspekti jezika struke*. Ur. Bratanić, Maja; Brač, Ivana; Pritchard, Boris. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Pomorski fakultet u Rijeci. Zagreb – Rijeka. 57–73.
- Daille, Béatrice. 2017. *Term Variation in Specialised Corpora*. John Benjamins Publishing Company. Amsterdam – Philadelphia.
- Drouin, Patrick i dr. 2017. *Multiple perspectives on terminology variation*. John Benjamins Publishing Company. Amsterdam – Philadelphia.
- Horvat, Marijana; Štebih Golub, Barbara. 2012. Tvorba riječi u hrvatskim dopreporodnim gramatikama. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 38/2. 295–326.

Literatura

Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2018. Normativni problemi u jezikoslovnome nazivlju (primjena standardnojezičnih normativnih pravila i terminoloških načela). *Zbornik radova sa znanstvenoga skupa Od norme do uporabe 1*. Ur. Mlikota, Jadranka. Filozofski fakultet u Osijeku – Hrvatska sveučilišna naklada. Osijek. 183–205.

ISO 704:2009. 2009. *Terminology Work – Principles and Methods*. International Organization for Standardization. Geneva.

ISO 860:2007. 2007. *Terminology work — Harmonization of concepts and terms*. International Organization for Standardization. Geneva.

Iveković Martinis, Anja; Lah, Josip; Sujoldžić, Anita. 2015. Terminološka standardizacija u društvenim i humanističkim znanostima – slučaj hrvatskoga antropološkog nazivlja. *Jezikoslovlje* 16/2–3. 253–274.

Jelaska, Zrinka; Musulin, Maša. 2011. Slovo i slovopis španjolskoga i hrvatskoga jezika. *Lahor* 12. 211–239.

Lučin, Bratislav. 1996. O marginalnim bilješkama u Juditi. *Colloquia Maruliana* 5. 31–55.

Malić, Dragica. 2009. Marulić i crkvenoslavenska tradicija. *Colloquia Maruliana* 18. 161–206.

Mrežni izvori

Hrčak. Portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa. <https://hrcak.srce.hr/>.

Wikipedia, the free encyclopedia. en.wikipedia.org.

Hvala na pozornosti!

aostrosk@ihjj.hr